

محلہ ما

دریان نوؑ توحید

تهیه و تدوین: معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران

عنوان و نام پدیدآور: محله‌ی ما : دریان نو - توحید/ تهیه و تدوین معاونت امور اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران
طراحی، تحقیق، متن و اجرا: موسسه‌ی فرهنگی در انتظار فردایی دیگر.

مشخصات نشر: تهران : تندیس شب، ۱۳۹۱

مشخصات ظاهری: ۸۸ص: مصور (بخشی رنگی).

فروست: محله‌ی ما: [ج. ۳]

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۵۷۶-۶۱-۹

وضعیت فهرست نویسی: فلیپا

عنوان دیگر: دریان نو - توحید

موضوع: محله‌ها -- ایران -- تهران.

موضوع: محله‌ها -- ایران -- تهران -- عکس‌ها

موضوع: دریان نو

موضوع: توحید (تهران)

شناسه افزوده: شهرداری تهران. معاونت امور اجتماعی و فرهنگی

شناسه افزوده: موسسه فرهنگی در انتظار فردایی دیگر

شناسه افزوده: محله‌ی ما: [ج. ۱]

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ج. ۱۹ م ۵۹۹/۷۷۹ DSR2۰

رده بندی دهلی: ۹۵۵/۱۲۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۴۳۷۴۵

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی

فهرست			
۷۸	مقدمه	۱۰	در آنچه در کجمنه
۷۸	مقدمه	۶۰	مجدداحالزمان
۸۰	یادداشت	۱۴	خیابان
۸۰	دریان نو-توحید در یک نگاه	۱۷	همایون
۸۰	پایه پای تاریخ در محله	۲۶	کوی کیهان
۸۲	مرزومحدوده محله	۳۸	ساختمان ۱۱۰
۸۴	مشاغل محله	۴۲	مسجدالنبی
۷۸	یک روز از یک زندگی	۴۶	حسینیه‌ی کافی الملکی‌ها
۷۸		۶۷	شاهیر
۷۸		۶۷	داج

شناسنامه

محله‌ی ما: دریان نو - توحید			
شورای سیاست‌گذاری: سیدمحمدهادی ایازی		دبیر مجموعه: سیدعماد حسینی	
مجید رحیمی معمار		مدیر اجرایی: مهدی کبیری‌زمانی	
سیدمحمد آوینی		ناظر محتوا: علیرضا زمانی	
عبدالکریم بابارضا		امور داخلی: افسانه قلنداری‌بند	
مشاورین: احمد مسجدجامعی		متن	
سیدمحمد بهشتی		مشاور تألیف: محمد رضاپور	
سیداحمد محیط طباطبائی		نویسنده: زهرا صالحی‌زاده	
عبادالله رمضانی		ویراستار: احمد فرهنگ‌تپا	
سیدهادی منشی		روایت محله: مهدیه محسنی‌فر	
با همراهی		یک روز از یک زندگی: زهرا فرهنگ‌تپا	
شهرداری منطقه‌ی دو تهران		راهنمای محله: مهناز محمدی	
سیدامیر عباس بهاری، عباس غلامرضا زاده		تحقیق	
محمد مهدیخانی، علی اکبر غفارزاده متین		مشاور تحقیق: مرتضی قاضی	
با تشکر از		سرپرست تحقیق: علیرضا زمانی	
عباس محسنی‌اردلان، علشوری، مهرداد سیدمسگری		محققین: مجتبی کوهینی‌نفری، سمیه حلیلی	
محمدحسین مهدویان، حبیب‌الله والی‌نژاد		مریم لطفی، فهیمه پورمند، مریمه لطفی	
علی فلاح‌پسند، نیما تولیدی، سهیل علیپور		هماهنگی تحقیق: مریم قاسمی	
شمس‌علی مصلح، سیدمجید متولیان			
سازمان عبادی‌مقدم، حسین دریانی			
محمدیوسف حاجی‌سلیمانی، کامل رشیدی			

طراحی، تحقیق، متن و اجرا: موسسه‌ی فرهنگی در انتظار فردایی دیگر

معاونت امور اجتماعی و فرهنگی

مقدمه

پایتخت کشور عزیزمان ایران شهری است بزرگ که بسیاری از وقایع تاریخی آن ناگفته و بسیاری از حقایق آن ناشناخته مانده است. تهران یکی از بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهرهای خاورمیانه است. موقعیت استراتژیک ایران و نقش مهمی که در مناسبات بین‌المللی دارد بر اهمیت تهران می‌افزاید. این شهر ویژگی‌های دیگری هم دارد؛ تهران از معدود پایتخت‌های کوهستانی جهان است. مهاجرت اقوام مختلف در دوره‌های تاریخی و اقامت آن‌ها در تهران باعث شده بافت جمعیتی بسیار متنوعی در آن به‌وجود آید، تا جایی که می‌توانیم نام آن را «ایران کوچک» بگذاریم. تاریخ پُر فرازونشیب کشورمان و انتخاب تهران به عنوان پایتخت، باعث شد این شهر در دو قرن اخیر شاهد بسیاری از

اتفاقاتی مهم و سرنوشت‌ساز باشد: انقلاب‌ها، کودتاها، تحولات، زل‌ها و نصب‌ها، توطئه‌ها، ترورها و امضای قراردادهای و بیان‌نامه‌ها از جمله وقایع هستند که در کوچه‌پس‌کوچه‌های تهران اتفاق افتاده‌اند. از سوی دیگر، تهران به محلی مواجهه‌ی ایرانیان با فرهنگ و اندیشه‌ی غربی و مسیحی تبدیل شده بود، در حالی که پربارترین و جدی‌ترین مدارس فلسفی ایران در اصفهان بودند. خیلی زود علما و حکمای اصفهان برای دفاع از اندیشه‌های اسلامی به سوی تهران شتافتند. کم‌کم حوزه‌ی فلسفی تهران رشد کرد و به تدریج معتبرترین حوزه‌ی فلسفی ایران شد؛ تا جایی که تهران را «شهر هزار حکیم» نامیدند. در هنر و معماری نیز وضع همین‌گونه شد. دانشمندان، پژوهشگران و

مورخان بسیاری برای ثبت این وقایع و تحولات تلاش کرده‌اند و کتاب‌هایی برای معرفی ویژگی‌های شهر تهران نوشته‌اند. در سال‌های اخیر نیز با گسترش رسانه‌های جمعی، محصولات فرهنگی بسیاری درباره‌ی شهر تهران تولید شده، اما هنوز ناگفته‌های زیادی باقی مانده است. همه‌ی این کتاب‌ها و محصولات فرهنگی، به‌جز مواردی انگشت‌شمار، تهران را به عنوان یک شهر بزرگ و به صورت کلی معرفی کرده‌اند. حال آن‌که این کلان‌شهر از اجزاء مهمی تشکیل شده است. آنچه امروز به عنوان تهران بزرگ شناخته می‌شود، شهری است که از محله‌های متعدد تشکیل شده. محله‌هایی که روزگاری مستقل بوده‌اند و با عنوان ده و دهستان، هویتی متمایز از همسایگان خود داشته‌اند.

این محله‌ها هنوز هم هویت و اصالت خود را حفظ کرده‌اند و با این‌که جزئی از یک دریای خروشان هستند، پیشینه و سرچشمه‌ی خود را فراموش نکرده‌اند. معرفی شهر تهران بدون توجه به محله‌های آن، کاری ناتمام است.

اگر از یک تهرانی بررسی اهل کجای تهران است، جواب می‌دهد شیرین یا جماران یا دروازه شیرین یا نیاوران، نام یکی از محله‌های تهران را می‌گوید و آدرس دقیقی نمی‌دهد، چراکه در تهران، محله کوچک‌ترین واحد تقسیم‌بندی زندگی اجتماعی مردم است. حفظ هویت این محله‌ها و معرفی آن به شهروندان، وظیفه‌ی مهمی است که بر عهده‌ی نهادهای فرهنگی و اجتماعی قرار دارد. شهرداری تهران، به عنوان نهادی مردمی و اجتماعی، در کنار سایر مسئولیت‌هایش، وظیفه‌ی حفظ و معرفی هویت محله‌های شهر تهران را نیز برعهده گرفته است. هویتی که موجب همبستگی بیشتر بین شهروندان و ایجاد علاقه نسبت به شهرشان می‌شود. برای رسیدن به این هدف، برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی بسیاری تدوین و اجرا شده است. تشکیل «شورایاری» محله‌ها با حمایت شورای اسلامی شهر تهران، احداث مراکز فرهنگی اجتماعی با عنوان «سرای محله» و انتخاب مدیران فرهنگی محله‌ها، از مهم‌ترین اقدامات است.

مجموعه‌ی فیلم و کتاب‌های «محله‌ی ما» برای نخستین بار، تاریخ شهر تهران را با تأکید بر هویت و وقایع محله‌ها ثبت می‌کنند. بررسی تاریخ، اقلیم، فرهنگ و وضعیت اجتماعی محله‌های شهر تهران و ارائه‌ی اطلاعات لازم، از ویژگی‌های مهم این مجموعه است. در این آثار، مبنای تقسیم‌بندی محله‌های شهر تهران، محدوده‌ی ذاتی و هویت تاریخی آن‌ها است که در برخی موارد با تقسیمات اداری و شهری متفاوت است. این مجموعه جزئیات تاریخی، جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی محله‌های شهر تهران را به طور دقیق ثبت و با بیانی شیرین به مخاطب منتقل می‌کند. مجموعه کتاب‌های «محله‌ی ما» در مقایسه با تاریخ منتشر می‌شود، که ایران اسلامی علی‌رغم همه‌ی مشکلات و بدخواهی‌ها، راه توسعه و پیشرفت را با سرعت طی می‌کند و شهر تهران، که موطن همه‌ی اقوام ایرانی است، با جمعیتی بیش از ۸ میلیون نفر، نماد سرفرازی ملت ایران و مظهر پیشرفت و توسعه است. بر اساس سند چشم‌انداز تهران ۱۴۰۴ که در شورای اسلامی این شهر تهیه شده، تهران ۱۴۰۴ جهان‌شهری فرهنگی، دانش‌بنیان و معیار در دنیای اسلام است و جایگاه ویژه‌ی منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای دارد. شهری است با هویت تابان ایرانی و اسلامی؛ امن، ایمن و مقاوم، پاک و زیبا، سرسبز و با

آمودشد روان، زنده و مرفه است با اقتصادی پررونق برپایه‌ی صنایع فرهنگی و خدمات برتر آموزش عالی. این ویژگی‌ها شهر ما را به «شهر فرهیختگان» تبدیل خواهد کرد. در خلال دو دهه‌ی آینده که مقارن با تحقق نخستین چشم‌انداز ۲۰ساله‌ی نظام جمهوری اسلامی است، تهران به منزله‌ی لوکوموتیو تحقق چشم‌انداز بزرگ و الهام بخش ایران اسلامی ایفای نقش خواهد کرد. جهان‌شهر تهران در سال ۱۴۰۴ به لحاظ کیفیت بالای خدمات، زیرساخت‌ها و مدیریت کارآمد شهری، معیار ایجاد مدیریت جهان‌شهرها در دنیای اسلام خواهد بود. حرکت به سوی این چشم‌انداز در شهرداری تهران آغاز شده است. انتخاب تهران به عنوان سومین شهر در زمینه‌ی توسعه‌ی حمل‌ونقل عمومی پایدار در جهان، نه اولین گام شهرداری در این راستا است و نه آخرین آن خواهد بود. چشم‌انداز ما رسیدن به شهری پایدار، اسلامی و ایرانی است و تازم رسیدن به آن از پا نخواهیم نشست. امیدواریم تولید مجموعه‌ی کتاب و فیلم «محله‌ی ما» در ارتقای سطح آگاهی مردم و افزایش علاقه‌ی آن‌ها به محله‌هایشان و مشارکت بیشترشان در راه رسیدن به این اهداف، مفید و مؤثر باشد.

سیدمحمدهادی یازوی
معاون امور اجتماعی و فرهنگی
شهرداری تهران